

Zprávy z jednotlivých cest do zahraničí uskutečněných v roce 2006 v rámci mezinárodních aktivit Krajské knihovny v Karlových Varech

Studijní pobyt ve Velké Británii 19. 3. – 29. 3. 2006

Michaela Kožíšková
KRAJSKÁ KNIHOVNA KARLOVY VARY

Cíl cesty:

Plymouth – město na pobřeží, cca 275 000 obyvatel, není zde moc památek, bylo ve válce vybombardováno, téměř vše je postaveno po válce.

Skupinu tvořilo 10 osob z knihoven, které pracují v britských centrech v knihovnách a paní Kovaříková (jejich šéfová).

Cílem cesty bylo poznat způsob výuky angličtiny na Mayflower College (www.maycoll.co.uk). Škola byla cca 5 minut chůze od moře, s výhledem na záliv. Zařízení ve škole: 20 učeben, učebny na samostudium, 20 počítačů – internet zdarma, hospoda, střešní zahrada s výhledem na moře. Kolem 60 studentů.

Výuka: denně od 9.30 – 12.30, dopoledne 20 minut pauza na oběd, odpoledně byly zajištěny exkurze viz dále.

Naše skupina nebyla bohužel rozdělena (jak jsme předpokládali), zůstali jsme pohromadě, stejně jako ostatní skupiny, které byly ve škole v našem termínu (rumunští učitelé, atd.).

Všichni jsme bydleli v rodinách a zážitky jsme si každý den sdělovali. Ne ve všech rodinách dobře vařili a bylo teplo.....:-)))

PROGRAM – ŠKOLA (TÉMATA):

- test
- školský systém v UK
- příběhy (spisovatelé, literatura)
- media (časopisy, bulvár, atd.)
- angličtina (dialekty, rozdíly ve výslovnosti, atd.)
- vlastní prezentace

PROGRAM – ODPOLEDNE – EXKURZE:

Pondělí 20. 3.

- vycházka Plymouth (centrum, maják na pobřeží, atd)

Úterý 21. 3.

- Waterstones – prohlídka vydavatelství a prodejny

Středa 22. 3.

- Eden Project
  - o Obří kulaté skleníky, kde byly zasazeny rostliny z celého světa, jsou zde různé výukové panely o tom, jak funguje příroda, zaměřeno na environmentální výchovu

Čtvrtek 23. 3.

- Univerzity od Plymouth Library

- o Celkem 1 a půl knih, 2850 druhů časopisů, více než 100 PC, elektronické database, elektronické časopisy a noviny. Počítače v přízemí jsou přístupny 24 hodiny denně, 7 dní v týdnu. Je nutný PIN kód pro univerzitní studenty, pro půjčování a rezervování materiálu. Je zde zajímavé Carees Service – Kariérové poradenství – které má prospekty od firem a pomáhá hledat práci, dale s přípravou na pohovory, vlastní prezentací žadatelů, atd. Knihovna má 20 profesionálních knihovníků, 30 ostatních zaměstnanců. Je zde též Selfcheck (I na vracení knih).

-

Pátek 24. 3.

- prezentace – každý si připravil na 10 minut prezentaci z toho co zažil (info o exkurzi)
- Akvárium Plymouth

Sobota 25. 3.

- Land's End + St Ives (výlet na konec Británie k oceánu na západ...)

Neděle 26. březen

Ráno opouštíme Plymouth a jedeme do Londýna (cca 4 hodiny).

Večer:

- Old Bloomsbury Walk (2 hodinová procházka po stopách slavných spisovatelů, viz foto)

Ubytování:

Jurys Kensington Hotel
109-113 Queensgate
London SW7 5LR
www.jurysdoyle.com

Pondělí 27. březen

- British Council (www.britishcouncil.org)
- Seminář "Jak rozumět otázkám" – manual k dispozici, též kontakt na lektora (Tim Buckley Owen) – buckley.owen@virgin.net (typy tazatelů, typy dotazů, jak na ně odpovídat, atd)

Úterý 28. březen

- British Library
  - Jedna z největších knihoven světa, 6 pater, více než 170 mil. Ks položek, 3 mil. Přírůstek ročně, 8 mil. Známek, ročně 400 000 návštěv, 11 čítáren, pro studenty, akademiky, výzkumníky, badatele, kteří na místě studují, v podzemí jsou sklady, knihy jsou objednávané nahoře a jezdí z podzemí na vozíčku (automatické ovládání), Královská knihovna – 90 000 knih, historické knihy, Bible Gutenberg (15.st.) a další staré tisky, staré tisky v digitální podobě – na elektronickém stroji, možnost otáčení stránek...

www.bl.uk

- Idea Store www.ideastore.co.uk
- knihovna v bangladéšské čtvrti, která poskytuje klasické knihovnické služby a vzdělávání (PC, tance,
- knihovna hlavně pro přistěhovalce, chudé, bez vzdělání, rekvalifikační kurzy zdarma
- v květnu 2002 Bow, červenec 2004 Chrisp Street, září 2005 Whitechapel, březen 2006 Canary Wharf, plánují další 3.

Monday	9am to 9pm
Tuesday	9am to 9pm
Wednesday	9am to 9pm

Thursday	9am to 9pm
Friday	9am to 6pm
Saturday	9am to 5pm
Sunday	11am to 5pm

- tanec a hudba
- zdraví a cvičení
- jazykové vzdělávání
- vaření
- ICT
- umění
- péče o dítě
- móda
- rodinná výchova, atd.

Postřehy – zajímavosti:

- fronta na bus (Plymouth)
- zážitky z rodiny...
- zkušenosti s jídlem...☺), teplem, ...
- přechody
- instrukce domácí – vše ukazovala (konvice, TV, sprcha, jestli je ČR tak chudé??)
- průvodce v Londýně – vysvětloval, co je zebra.

Švédsko 19. – 22. dubna 2006 zpráva ze služební cesty

Cílem cesty bylo vzájemné seznámení české a švédské kultury, setkání a navázání spolupráce mezi oficiálními zástupci měst a kulturními a pedagogickými pracovníky. Celý povelikonoční týden byl prezentován jako Karlovarský kulturní týden v Katrineholmu, Södertälje a Stockholmu (17.-22.4.).

Katrineholm je součástí Sörmlandu („stockholmského venkova“).

program

Během týdne **se na koncertech prezentovaly** především **hudební soubory** (Smyčcový orchestr Základní umělecké školy Antonína Dvořáka v Karlových Varech, švédské soubory a také sólisté – např. **Jan Šimandl** (klavír), Tereza Kocourková (zpěv), Luboš Dudek (housle).

Ve středu 19. dubna proběhlo **česko-švédské setkání na českém velvyslanectví** ve Stockholmu za účasti velvyslankyně Marie Chatardové, primátora Karlových Varů Zdeňka Roubínka a zástupce starosty Katrineholmu Jana-Olova Karlssona.

Večer se uskutečnila vernisáž **výstavy fotografií „Karlovarské motivy“** v Českém centru. **České centrum** funguje při velvyslanectví ve Stockholmu, je tu k dispozici knihovna s českými knihami, výběr českých časopisů a zájemci zde najdou informace o České republice, případně pomoc a radu.

Ve čtvrtek 20. dubna jsme navštívily **knihovnu v Katrineholmu** a seznámily jsme se s jejím vedoucím Larsem Nelldem. Pak jsme s panem primátorem Roubínkem a panem Štruncem absolvovaly **setkání na místní radnici s vedoucím odboru kultury**. Poté jsme šly **na exkurzi do místní školy**.

Pátek 21. dubna byl plně věnován **dalším setkáním v knihovně a výměně zkušeností**. Navštívily jsme také **školní knihovnu**.

postřehy

- švédské knihovny jsou projektovány **ve stylu „obývacího pokoje“**, mají zvláštní kouzlo a teplo zabydlenosti
- stejně jako ve švédských rodinných domech se tu neuvěřitelně ladně a přirozeně **kombinují tvary a styly zařízení**, které bychom v Čechách asi nikdy nedali k sobě
- **knihovny jsou komunitní centra** v pravém slova smyslu – zejména v menších městech nejsou jiné prostory k setkávání lidí, takže **se tu scházejí i problematické skupiny teenagerů**
- v katrineholské knihovně je kromě knihovny také **kavárna** (s neporovnatelně širším sortimentem, než je ta naše), **výstavní galerie**, **společenský sál** a **informační středisko** – vedoucím je Per-Olov Millberg
- do knihovny **chodí rodiče už s ročními dětmi** (považují se tam, prohlížejí obrázky, hrají si), kult dítěte je znát všude – děti jsou rozvolněné, nebojí se mluvit s dospělými a cizími, jsou zdravě sebevědomé
- knihovna pro děti chystá nejen exkurze, ale také hry, ruční práce atd., včetně **drobného pohoštění**

- je až neuvěřitelné, jak **oblíbené jsou školní knihovny**, přestože nabízejí „pouze“ příjemný prostor, knihy, časopisy a **internet (ten jen pro studijní účely!)**; pokud jde o fond – pobočky centrální knihovny mají POUZE aktuální fond – **knihy, které neobíhají, se nekompromisně vyřazují**
- Švédsko jako sociální stát **dbá na své handicapované**; v mezinárodním rámci byli Švédové mezi prvními, kteří měli k dispozici zvukové knihy pro nevidomé a i teď mají další pomocná zařízení; jejich je také patent na speciální vybavení (projekt Daisy) pro nevidomé (informační materiály k dispozici, ČR se zatím do mezinárodního projektu nezapojila)

TBP – švédská alternativa Macanovy tiskárny a knihovny v Praze

První knihovna pro slepce byla ve Švédsku založena v r. 1892 a až do 80. let byly tyto služby provozovány na základě dobrovolnictví. Od r. 1980 pracují pod záštitou Ministerstva pro vzdělávání a kulturu. První zvukové knihy začaly být používány v r. 1955. Od r. 1996 se začaly vyrábět nahrávky na CR ROMech (ve formátu Daisy od r. 2001).

K září 2005 disponovalo TBP 90.000 tituly zvukových knih, roční přírůstek je průměrně 3.000 knih. Fond těchto knih obsahuje i tituly v padesát různých jazycích.

Pravidla pro půjčování těchto knih jsou obdobná jako u nás. Jen pro zajímavost, ale výčet skupin, které mají právo si zvukové knihy půjčovat: nevidomí, fyzicky handicapovaní, dyslektici, lidé postižení afázií, lidé s rozvíjejícími se handicapem, sluchově handicapovaní (pro trénink), lidé s chronickými nemocemi a rekonvalescenti.

Zvukové knihy je možné půjčit v místní knihovně, není potřeba lékařské doporučení! Obvyklá výpůjční doba jsou 2 měsíce. Posílání zásilek z a zpět do knihoven je zdarma (zřejmě platí pošta).

Existuje také obdobná služba pro studenty. Elektronické učebnice si mohou půjčovat pouze studenti. Tyto E-učebnice obsahují digitálně uložený text (na CD ROM nebo disketě), který je možné číst v různých podobách – např. hlasovým výstupem, zvětšit si ho na obrazovce nebo braillovým panelem. Tyto učebnice jsou chráněny tak, že studenti mají svá licenční čísla. Tyto E-učebnice mají i vyhovující vyhledávací SW a je s nimi možno pracovat dokonce lépe, než s tištěnými (např. jsou i dobře prolinkovány).

Legislativa – m.j.: **švédský zákon o autorském právu říká, že knihovny a další oficiálně autorizované organizace mohou vyrábět zvukové knihy určené pro půjčování handicapovaným bez předchozího povolení autorů nebo vydavatelů.** Pokud jde o produkci knih v Braillově písmu, může toto dělat každý.

Knihovní zákon ukládá veřejným a školním knihovnám věnovat zvláštní pozornost k zajištění literatury pro handicapované dle jejich potřeb.

Poštovní směrnice – knihy v Braillově písmu a zvukové knihy jsou posílány bez poštovného z knihoven a zpět do knihoven (platí pro nevidomé a jejich „půjčovatele“ – řekla bych, že oni jsou tak čestní, že je ani nenapadne to porušovat nebo kontrolovat).

konsorcium Daisy

- Daisy (Digital Accessible Information System) je systém HW a SW nástrojů k nahrání, uložení, přepravě a čtení digitálních audio knih

- tyto zvukové knihy jsou půjčovány na CD ROMEch, které obsahují 50 hodin čteného textu; **uživatel se může snadno pohybovat mezi kapitolami, stránkami, může si zakládat záložky, dělat si poznámky** (psané nebo mluvené)
- tyto knihy lze také **stahovat online z digitálního archivu**
- hlavní vizí projektu je zpřístupnit osobám, které mají problémy se čtením, veškeré publikované informace, a to ve stejném čase, jako jsou dávány k dispozici veřejnosti, snadno dostupné, ve funkčním formátu a s minimálními náklady
- úlohou projektu Daisy je vyvinout, sjednotit a propagovat mezinárodní standardy Daisy, technologie a implementační strategie tak, aby informace poskytované vydavateli, vládou a knihovnami, byly přístupné všem lidem, kteří mají problémy se čtením – a to tak, aby z této činnosti měla užitek celá společnost
- www.daisy.org

návrhy pro využití postřehů

- Per-Olov Millberg a stejně tak vedoucí knihovny Lars Nellde jsou ochotni přijet a podělit se o zkušenosti s českými knihovníky; navrhuji uskutečnit seminář na téma „problematická mládež v knihovnách“ – protože v této oblasti jsou trochu dál, než my; je to však celospolečenský náhled, nejen knihovnický; v této oblasti se v Katrineholmu vyplatilo přijmout do knihovny 2 dívky, které i věkově odpovídají potřebám „zlobivých“ teenagerů a dokážou je zaujmout a zapojit do práce
- některé detaily z knihovny využít k „zútlnění“ karlovarské knihovny – v první fázi pořízení individuálního osvětlení stolků a zákoutí
- lepší akustické oddělení studijní galerie KK KV (po konzultaci s projektantkou pořídit květinovou „bariéru“ galerie)
- vidím jako nezbytné řešit situaci v kavárně – zlepšit nabídku sortimentu a rozšířit otvírací dobu

o Švédsku, Sörmlandu a Katrineholmu

ŠVÉDSKO:

Rozloha: 450 000 km² (Česko 78 000 km²)

Pocet obyvatel: 9 milionu (Česko 10 milionu)

Vodstvo:

Temer všechny reky patří k povodí Baltského moře. Množství vodopadu, peregí a hojnost vody.

Podnebí:

Podnebí Švedska ovlivňují dva protichůdné faktory - na jedné straně teplý Gólfský proud a teplé mořské větry vanoucí z Atlantiku, na druhé straně studené proudění od Severního ledového oceánu, přinášející s sebou arktický vzduch.

Průměrná lednová teplota: (stupně Celsia)

v Laponsku -14,0

ve Stockholmu -2,9

v Lundu -0,8

Průměrná cervencová teplota: (stupně Celsia)

v Lundu +17,2

ve Stockholmu +17,8
v Laponsku +16,5

Na severu zeme od 28.5. do 18.7. nezapada slunce (polarní den) V Luleå (severní Švédsko) trvá nejdelsí letní den přes 23 hodin, ve Stockholmu 18.5 hodiny. Průměrná roční teplota ve Stockholmu je +6.6 stupňů Celsia. Stockholm má nejvíce srážek v srpnu, nejméně v březnu.

SÖRMLAND:

- = „stockholmský venkov“
- viz brožura

KATRINEHOLMS KOMMUN:

- v poslední době bylo hodně investováno do turistiky – stále více návštěvníků objevuje krásu venkova a možnosti trávení volného času
- informační středisko je umístěno v kulturním domě Ångeln (stejně jako knihovna) v Katrineholmu – poskytuje informace o regionu, zajišťuje exkurze, průvodce a také turistické informace o Švédsku; umožňuje rezervaci ubytování, prodej vstupenek, suvenýrů, rybářských lístků, půjčuje kola (včetně helm apod.)
- v této oblasti jsou také oblíbená „open-air muzeum“ – naše skanzeny
- z dalších možných aktivit – jízda na koni, jízda na kanoi po jezerech, rybaření, bruslení na jezerech atd.

další informace (dostupné v angličtině, případně v češtině)

- www.katrineholm.se
- www.czechcentres.cz/stockholm
- www.sormland.se/turism
- <http://www.renka.se/svedsko/index.htm>
- <http://www.bongobongo.cz/svet/svedsko.asp>
- <http://www.maplandia.cz/svedsko/sodermanlands-lan/katrineholm-kommun/>
- www.sweden.se

Jitka Banzetová
27. dubna 2006

STUDIJNÍ CESTA DO DÁNSKA

(v rámci projektu „Knihovna jako brána k integraci cizinců v EU“)
Dánsko 26.4. – 29.4. 2006

O projektu:

Záměrem projektu je vytvořit ve veřejných knihovnách prostor pro integraci cizinců, který umožní vzájemný kontakt mezi imigranty, menšinami a místní komunitou, a to i po skončení projektu. **Hlavním cílem je zpracování strategického materiálu pro veřejné knihovny** umožňující snažší integraci cizinců a imigrantů v zemích EU prostřednictvím vzdělávací a informační nabídky v knihovnách.

Do projektu je zapojeno pět polských a pět českých pilotních knihoven, mezi nimi i Krajská knihovna v Karlových Varech. Každá z těchto knihoven bude mít za úkol s pomocí domácích a zahraničních konzultantů **vytvořit vlastní strategický plán a některou z plánovaných akcí uspořádat, či začít realizovat.**

Projekt byl podpořen z dotačního programu EU INTI – Pilot Projects on integration of third country nationals, který si klade za cíl podporu integrace občanů třetích zemí v zemích členů EU. Program podporuje rozvoj nových integračních modelů, šíření příkladů dobré praxe.

Program cesty:

26.4. Seminář v DNLA (Danish library services to ethnic minorities)

Pracovní seminář byl zaměřen na historický kontext a současnou problematiku imigrační politiky. V Dánsku mají s imigranty čtyřicetiletou zkušenost, nakupené sociální a další problémy si vyžádaly systematictější přístup, proto mají pro imigrační politiku svoje ministerstvo – Ministerstvo pro integraci (název se mění podle politické poptávky). V lednu 2005 bylo v Dánsku oficiálně 8% cizinců ve srovnání s 2% z roku 1984. Jsou to hlavně Turci, arabsky mluvící imigranti, tj. Libanonci, Íránci, Íráčané, Somálci, dále imigranti z býv. Jugoslávie a Pákistánu, Vietnamci, atd... Žijí většinou ve velkých městech (Kodaň, Odense, Arhus), nejčastěji v okrajových, „levnějších“ čtvrtích. S menšinami je spojena spousta problémů, největším z nich je nezaměstnanost, která se pohybuje v těchto komunitách kolem 50%. Týká se hlavně žen, velmi mladých a hlavně starých lidí. V takové situaci se dánské knihovny stávají jakýmsi integračním mostem mezi minoritami a dánskou společností. Původně se zaměřovaly na to, poskytnout minoritám knihy ke čtení v jejich vlastním jazyce. V současnosti se tato koncepce mění směrem ke vzdělávání v dánském jazyce. Knihovny nabízejí kurzy dánštiny, mají vypracovány projekty na informační, kulturní centra, přistupují k minoritám jako k uživatelům se speciálními potřebami. Například pomáhají dětem s jejich úkoly do školy, zvou nezaměstnané matky ke společným aktivitám v knihovně, atd...

27.4.

Návštěva v Norrebro Library (Kodaň)

Norrebro je část Kodaně, kde je koncentrováno mnoho národností – 45 – 50% uživatelů knihovny jsou cizinci. V této knihovně již třetí rok běží projekt pro matky na mateřské dovolené a nejmenší děti. Knihovnice navštěvuje nejprve nejméně třikrát rodinu v jejich vlastním prostředí, tj. doma. Nosí s sebou kufřík s obrázkovými slovníky a hračkami pro nejmenší a učí je několik dánských slovíček. Projekt vychází z toho, že matky s dětmi hovoří mateřštinou, protože jsou nezaměstnané, neovládají dánštinu, děti nechodí do školek, do školy

tedy přicházejí jazykově nepřipravené a učení v dánštině jim pak dělá potíže. Knihovna nabízí služby i pro školky, kde je situace obdobná – mnoho cizinců, jen málokteré dítě umí dánsky. Tento projekt je náročný na čas, knihovnice uskutečnily přibližně 150 návštěv za rok, výsledkem je, že ženy přicházejí se svými dětmi do knihovny a účastní se dalších projektů a vstávají se stálými uživateli knihovny. účastní se např. kurzů dánštiny, kurzů práce s PC, učí se vyhledávat informace, které potřebují pro život v Dánsku, kontaktují se mezi sebou a informace si předávají. Knihovna je vnímána jako otevřená instituce, kde se tráví volný čas, úspěch vidí v propojení knihovny, rodiny a školy.

Vlastní postřehy:

- knihovna byla vybudována z bývalé průmyslové haly, přesto je uvnitř velmi útulná.
- knihy nejsou zabalené
- několik počítačů je mezi regály s knihami, ostatní jsou v místnosti oddělené stěnou
- internet a všechny nabízené služby (výpůjčky, rezervace, registrace, meziknihovní výpůjční služba) jsou zdarma
- návštěvníci si sami odečítají a načítají knihy (včetně dětí), pokud knihovnici nepotřebují, nemusí s ní ani promluvit
- úklid vrácených knih dělají každý večer pomocníci, většinou mladí lidé, kteří pracují v knihovně dobrovolně a zadarmo, pomáhají také dětem s domácími úkoly do školy
- mezi knihovníky pracují i imigranti, i když pochopitelně nemají knihovnické vzdělání
-

Návštěva Albertslund Library (Kodaň)

Veřejná knihovna Albertslund zahrnuje hlavní knihovnu, tři pobočky a místní historický archiv. Je situována v centru, byla postavena v roce 1963, ale v roce 2004 byla kompletně zrenovována. Knihovna je otevřena od pondělí do pátku (10 – 19h), v sobotu (10 – 14h), v neděli (11 – 15 h, pouze od října do března). Knihovna má knihy v mnoha jazycích – arabštině, angličtině, francouzštině, němčině, kurdštině, španělštině, turečtině, vietnamštině, urdštině. Cizojazyčné knihy si půjčují z Danish Library Centre for Integration, mění je každých půl roku.

Mají pro ně také noviny, časopisy, DVD v jejich jazyce a CD s jejich hudbou. Knihovnu navštíví za rok asi 310 500 návštěvníků, to znamená, že každý návštěvník přijde průměrně 11 krát. Počítají se i návštěvníci, kteří přicházejí pouze na internet. Výpůjček je asi 509 629 za rok. Pracuje zde 60 zaměstnanců – knihovníci, úředníci, 1 educator (tj. vých. – vzdělávací pracovník) a 2 pomocníci. Je zde 41 PC s přístupem na internet. Vše je zdarma, včetně registrace, internetu, MVS, atd... Program pro imigranty zahrnuje – seznámení s knihovnou (prohlídka a informace o nabízených službách), projekt „KASBA“ pro ženy s jinou národností, než je dánská, práce s dětmi. Pro děti jsou organizovány akce jako pro všechny ostatní, za úspěch se považuje, že 97% uživatelů PC jsou děti imigrantů, že se účastní „Letního čtení“. Knihovna organizuje také pro své zaměstnance a zaměstnance jiných knihoven jakási setkání, kde se dovídají o zvláštích jiných národností a seznamují se s metodikou, jak s nimi pracovat. Do knihovny dochází pravidelně 1x až 2x za rok zástupci různých komunit, aby zhodnotili uplynulou činnost a mluvili o svých dalších potřebách a nabídkách. Tak se proces práce s imigranty neustále aktualizuje a může reagovat na změněné potřeby nebo podmínky. Projekty pro imigranty jsou financovány Ministerstvem kultury a integrace, využívají také dotace Evropských fondů, v současnosti jsou peníze hlavně na projekty, které už běží a v praxi se osvědčily.

Vlastní postřehy:

- knihovna hodně podobná naší – velikostí, prostorem, uspořádáním
- kritéria úspěchu práce s cizinci – aktivita se uskuteční, pokud se sejde 15 žen (zpočátku jich chodilo někdy 5 a jindy 30), musí chodit na určitou hodinu (vnímají čas

rozdílně od Evropanů) - polovina žen, které takto přijdou do knihovny, se později stávají pravidelnými uživatelkami knihovny

- za úspěch je považováno, že děti chodí do knihovny na internet
- překvapila nás výstava projektu, který už byl ukončený – v knihovně se prodávaly malé odlitky postaviček na realizaci sousoší do Lidic
- procházeli jsme knihovnou v otevírací době a opravdu většina návštěvníků byli cizinci, pohybovalo se jich tam určitě kolem 50ti najednou
-

Návštěva Odense Central Library (Odense)

Město Odense je pojmenováno podle boha Odina a je více než 1000 let staré. Je to rodiště Hanse Christiana Andersena (1825) a skladatele Carl Nielsena. Centrální knihovna byla založena v roce 1924, dnes jsou v této budově archivy, centrální budova byla vybudována v obchodním centru přímo vedle nádraží. Každý den tuto knihovnu navštíví 2000 uživatelů. Kromě toho je ve městě ještě zvlášť knihovna hudební a kromě dalších poboček také „knihovna na kolech“ (tj. autobus, který jezdí po těch částech města, které nemají svou vlastní pobočku). V této knihovně se realizuje hlavně projekt jazykové stimulace pro nejmenší a předškolní děti. Pracuje se v malých skupinkách nebo individuálně, používají se speciální pomůcky k tomu účelu zhotovené a využívá se také počítačů.

Vlastní postřehy:

- knihy opět nejsou balené
- knihovna nemá velký sklad, není problém si cokoli půjčit z centrálního skladu – tato služba funguje dobře a je zadarmo
- knihovna je útulná, v dětském oddělení, které není nijak zvlášť odděleno od ostatní knihovny je spousta menších center oddělených subtilními stěnami, je zde mnoho obrázků a hraček, také převleky na divadlo a hudební nástroje – děti zde mohou být doslova zalezlí podle svých potřeb

28.4.

Návštěva Vollsmose Library (Odense)

Knihovna je opět situovaná ve čtvrti, kde žije 90% cizinců, ve školách jich je většina.

V Odense je cizinců asi 10 000, mluví dohromady 99 jazyky. Vchod do knihovny je z pasáže, kde jsou jinak obchody a čilý ruch, pohybují se zde hlavně cizinci – nakupují, posedávají, děti zde pobíhají, sedí i na zemi a je zde velmi zakouřeno. V blízkosti knihovny je i zdravotní středisko, přesto i v knihovně je místo, kde provádí zubařka osvětlu a přes knihovnu teprve dostává matky s malými dětmi na středisko k zubní prohlídce. Tato knihovna je zaměřená převážně na práci s menšinami, knihovnice je původem Pákistánka, v Dánsku žije od osmi let vystudovala dánské školy. Otevřeli zde „Learning centrum“ hlavně pro nezaměstnané ženy. Během naší návštěvy zde pro muslimské ženy probíhala výuka na počítači. Pořádají se zde jazykové kurzy a pro ženy navíc diskusní fóra „Čteme společně“, kdy se scházejí, čtou z novin a probírají otázky, které je třeba řešit – např. možnosti zaměstnání, nábož. otázky, postavení žen ve společnosti, atd... Knihovna vozí knihy do pečovatelského domu a po měsíci vyměňuje knihy. Staří lidé jsou nadšeni, že mají přístup k novým knihám a mohou si dávat sami požadavky, co chtějí číst.

Vlastní postřehy:

- ptali jsme se na neúspěchy – líbil se mi názor, že nikdy se nedá naplánovat vše na 100%, důležité je reagovat na problémy a v průběhu akce doladovat tak, aby všem seděla

- nikdy by nemělo jít o násilnou asimilaci, mělo by jít o to učit cizince o nás a snažit se naučit se hodně od nich a o nich – multikulturní společnost neznamená společnost, která se přizpůsobí majoritě
- Češi se stávají také menšinou, která začíná pronikat do států EU – můžeme vycházet z toho, co bychom rádi, aby nabídly státy nám v cizině
- v knihovně jsme našli knihu o České republice v dánštině

Návštěva Gellerup Library (Arhus)

Tato knihovna je opět v místě, kde je žije mnoho cizinců. Během pracovního semináře jsme diskutovali o tom, jak prosazovat projekty – důležitá je spolupráce různých institucí, které mají podobné problémy a řeší stejnou problematiku, neméně důležité je, aby všichni zainteresovaní přijali projekt za svůj. Proto je dobré s předstihem prodiskutovat projekt se všemi zaměstnanci, kteří se na něm budou podílet.

V této knihovně se uskutečnily první projekty a byl zde vytvořen jakýsi strategický materiál, jak postupovat. To, co dnes funguje, bylo odstartováno před deseti lety. Paní ředitelka měla svou vizi, pro kterou dokázala získat ostatní. Dokázala sehnat lidi ke spolupráci i motivovat své zaměstnance.

Vlastní postřehy:

- lépe se najdou finance, když se spojí více institucí a projekt má širší dopad
- bez všech zaměstnanců knihovny to nejde
- důležité je říci si nahlas, proč to budeme dělat, co z toho plyne pro zaměstnance knihovny a mluvit i o problémech, které to s sebou nutně přináší
- v každé knihovně pracovali i knihovníci – muži, byla jich přibližně jedna třetina všech zaměstnanců
- knihovnou pravidelně prochází ochranka na své pochůzce

Zhodnocení cesty:

Pro mě osobně byla cesta velmi přínosná. Viděla jsem spoustu věcí, které fungují i se všemi problémy, které to přináší. Mnoho aktivit lze v knihovnách realizovat také proto, že knihovníkům ubylo spoustu každodenní práce (např. načítání a odečítání výpůjček, balení knih, atd...). Knihovny jsou v Dánsku vnímané více jako kulturní a informační instituce. To, že spoustu návštěvníků chodí „pouze na internet“ není vnímáno negativně, ale pozitivně – pro ně to znamená – jsou v knihovně, nesedí doma, komunikují v dánštině, dovědí se o dalších aktivitách, atd....

Cesta byla výborně zorganizována, všechny schůzky probíhaly přesně podle harmonogramu, myslím, že čas a náplň cesty byly stoprocentně využity.

Zpráva z odborného semináře

„Knižnice v ústretu znevýhodneným používateľom“,

který pořádalo Občianske združenie Slniečkovo pri Knižnici P. O. Hviezdoslava v Prešove a

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu

Levoča 12. - 13.října 2006

Semináře se zúčastnily Jitka Banzetová a Jitka Tichá, prezentovaly Krajskou knihovnu Karlovy Vary, přednášky se pořádaly v městském divadle.

12. 10. po zahájení semináře hovořila *PhDr. Gabriela Škorvánková* a velmi pěkně vysvětlila Klasifikaci poruch a jejich charakteristiku z hlediska návštěvníka knihovny podle jednotlivých postižení.

Knihovní služby pro zrakově postižené v České republice představily *Monika Lichá a Marcela Löflerová z pražské Knihovny a tiskárny K. E. Macana*. Hovořily obecně o tom, co KTN poskytuje a informovaly o záměru KTN.

Knihovna se musela rozhodnout, jakou náhradu nosiče zvukové knihy zvolí. Znamená to tedy, že zvuková kniha na kazetě bude v průběhu několika příštích let končit a my se již v příštím roce setkáme s nosičem, na který se budou zvukové knihy převádět v formátu MP3. Je samozřejmé, že přechod bude velmi náročný, knihovna musí řešit i strukturu nahrávání apod. Zcela jistě ale budou kazety zachovány pro potřebu náhrady za stávající zvukové knihy. Tudíž opravy kazet budou probíhat dál.

Knihovnice KTN K.E.Macana vyjádřily pochybnost nad dalším smyslem knihovnické práce v případě pouhého stahování dat pro čtenáře.

(Dovolila bych si nesouhlasit – knihovnickou práci vidím pořád v osobním kontaktu s nevidomými, musím znát knihy, které jim budu nabízet, ať už v jakékoliv formě záznamu – je jedno, jestli podám soubor kazet nebo nahranou paměťovou kartu.)

Tento vývoj přinese samozřejmě změny i pro činnost oddělení pro nevidomé Krajské knihovny Karlovy Vary.

Zajímavým kontrastem byl následující příspěvek: Informační služby SKN Levoča za poslední desetiletí

Mgr. Norbert Végh (Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči)

V příspěvku byly představené:

- informační služby, které SKN poskytuje několik roků - od roku 1997 (knihy DAISY, elektronické katalogy, katalog OPAC, časopisy v digitální formě);
- nové informační služby, které knihovna začala poskytovat tento rok (přístupný web pro nevidomé, časopisy ve formátu MP3);
- záměry knihovny zpřístupnit digitální zvukové knihy přes internet s výhradním přístupem pro nevidomé. Nyní už technicky řeší jen tento „výhradní přístup“.

Asi v roce 1994 měly pražská a levočská knihovna pro nevidomé stejnou příležitost požádat o udělení grantu a získání financí na rozvoj nového způsobu nahrávání zvukových knih. Slovenská knihovna (hlavně díky nasazení Mgr.Végha) tuto možnost

využila a získala nahrávací zařízení japonské výroby. Zvukové knihy vydávají od roku 1997 na CD – knihy DAISY.

Další vystoupení slovenských kolegyň:

Interpersonální komunikace knihovníka se zrakově postiženými uživateli

PhDr. Ľudmila Bokníková (úsek odbornej literatúry a oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých, Mestská knižnica v Bratislave)

V příspěvku byly shrnuté poznatky a praktické zkušenosti pracovníků oddělení pro nevidomé a slabozraké Mestskej knižnice v Bratislave. Jeho cílem bylo poukázat na význam komunikace všeobecně, poukázat na specifika chování nevidomých a na pravidla komunikace s touto kategorií čtenářů.

Čteme a poznáváme spolu –akce pro děti a mládež v oddělení pro nevidomé a slabozraké MsK v Bratislavě (ONS)

Mgr. Milada Šudíková (oddelenie pre nevidiacich a slabozrakých, Mestská knižnica v Bratislave)

Líbila se mi pěkná charakteristika „dobré a špatné tety knihovnice“. Dobře popsany přístup k postiženým dětem. Při popisu, jaký je význam knihovny pro tyto děti, jsme došly k úplně stejným závěrům a vyjádřením.

Zkušenosti s využitím grantových programů pro znevýhodněné

Jitka Banzetová (Krajská knihovna Karlovy Vary)

Kognitivně znevýhodnění uživatelé očima zahraničí

Mgr. Andrea Fojtu (Katedra knižničnej a informačnej vedy FiF UK v Bratislave)

Příspěvek rámcově představil přístup zahraničí – většinou ve skandinávských zemích - k práci s kognitivně znevýhodněnými návštěvníky. Prezentované výsledky by mohly sloužit jako podklad pro budoucí aktivity.

Workshop: Ako môže knihovník spolupracovať v procese integrácie znevýhodnených skupín detí a Motivácia znevýhodnených skupín čitateľov prostredníctvom aktivít tvorivého čítania

PhDr. Katarína Jančurová A Mgr. Timotea Vrábl'ová, PhD. (SAV v Bratislave)

Osobité potreby detí znevýhodnených skupín (napr. viacnásobne postihnutých detí, rómska populácia a deti s poruchami správania) vyžadujú špecifický prístup. Poukázanie na to, akým spôsobom sa môže knihovník podieľať na tom, aby sa lepšie včlenili do spoločnosti, rástla ich sebadôvera a rozvíjali sa osobnostné kvality.

Tvorivé čítanie môže byť mostom integrácie všetkých skupín znevýhodnených čitateľov (bez ohľadu na ich vek). Pre knihovníka to pritom nemusí byť neprekonateľná bariéra.

Večer jsme navštívili Slovenskou knihovnu pro nevidomé Mateja Hrebendu v Levoči, prohlédli si tiskárnu knih v Braillově písmu a nahrávací studio zvukových knih – s podrobným, odborným výkladem o natáčení zvukových knih.

13. 10. ráno jsme si prohlédli Muzeum speciálního školství v Levoči, které mapuje celkový vývoj škol pro nevidomé a neslyšící na Slovensku. Byly tam vystavené velmi pěkné výrobky a umělecké práce různě postižených lidí.

Další blok přednášek zahájila J.Tichá příspěvkem Práce s handicapovanými – zkušenosti s různými skupinami handicapovaných v Krajské knihovně Karlovy Vary.

Práce s handicapovanými návštěvníky (Predstavenie projektu Priestor pre všetkých)

Mgr. Soňa Žabková, PhD. (Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici – Literárne a hudobné múzeum)

Zajímavé, co všechno dělá muzeum pro handicapované lidi: arteterapii, muzikoterapii, dramatoterapii, realizuje různé tvořivé dílny.

Knižnično-informačné služby oddelenia knižničných služieb SKN, práca so zrakovo znevýhodneným používateľom

Ing. Daniela Bonková (SKN Levoča – vedúca oddelenia knižničných služieb)

- Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči – jedinečné celonárodné centrum poskytujúce komplexné knižnično-informačné služby zrakovo znevýhodneným používateľom.
- Absenčné a prezenčné výpožičné služby, zásielkové služby, donáškové služby, kultúrno-spoločenské podujatia.
- Uplatňovanie nových technológií vo výpožičnom procese.

Na záver jsme si prohlédly krásný kostel sv. Jakuba s unikátním pozdněgotickým oltářem Mistra Pavla z Levoči.

Při semináři zaměřeném na jednu určitou oblast služeb se příspěvky často zabývají stejnými náměty, přednášející mluví o stejných aktivitách. Přesto toto setkání se slovenskými kolegy bylo velmi zajímavé a pro práci v našem oddělení pro handicapované přineslo nové nápady a znalosti.

Zpráva bude doplněna o vytištěný sborník příspěvků.

Jitka Tichá
30.10.2006